การร่วมงานระหว่างห้องสมุดและคณะในการพัฒนาหลักสูตร

โดย จอห์น เอ แลนนิ่ง
แปลโดย วิลัย อัคคอิชยา*

คงเป็นสิ่งถูกต้องที่จะถามว่า ทำไมนักเคมีจึงถกเถียงกันเกี่ยวกับการร่วมงานระหว่างห้องสมุดและคณะ โดยเฉพาะนักเคมี ซึ่งได้รับการฝึกอบรมทางด้านบรรณารักษศาสตร์น้อยมาก ในฐานะที่เป็นอาจารย์ ซึ่งสนใจการพัฒนาหลักสูตร ข้าพเจ้าเห็นว่า บรรณารักษศาสตร์ หรือ Information Literacy เป็นศูนย์กลางสู่ทิศทางใหม่ในการพัฒนาหลักสูตร ยิ่งไปกว่านั้นข้าพเจ้ายังได้สอนกระบวนวิชาหนึ่ง มีชื่อว่า วรรณกรรมเคมี มาเป็นเวลานานประมาณ 10 ปีแล้ว โดยที่ 5 ปีหลังเป็นการสอนเป็นทีมระหว่างข้าพเจ้ากับบรรณารักษ์ด้านวิทยาศาสตร์

จากภูมิหลังดังกล่าวข้าพเจ้าขอร้องให้ท่านมองการพัฒนาหลักสูตร ในฐานะที่เป็นการร่วมงานระหว่างห้องสมุดและคณะ คงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องบันทึกว่าความเห็นของข้าพเจ้ามาจากการเปิดโอกาสที่ค่อนข้างจะจำกัดแก่บุคลากรห้องสมุดและนโยบาย

ก่อนที่จะถกเถียงกันเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ระหว่างห้องสมุดกับคณะนั้น จำเป็นที่จะต้องทบทวนความสัมพันธ์ระหว่างห้องสมุดกับคณะในปัจจุบันเสียก่อน ข้าพเจ้าเห็นว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวมีความห่างเหิน ไม่ได้ผล และมักจะไม่สมหวัง มีเหตุผลหลายประการ ที่ว่าทำไมความสัมพันธ์ในปัจจุบันนี้จึงไม่ค่อยดีนัก

มีเหตุหลายเหตุ แม้ว่าจะไม่มากก็ตาม คือ คณะคำนึงถึงแต่เฉพาะบทบาทการให้บริการของบรรณารักษ์เท่านั้น ผลดังกล่าวในเรื่องความสัมพันธ์ก็คือ คณะจัดบรรณารักษ์เป็นผู้ใต้บังคับบัญชามากกว่าที่จะคิดว่าเป็นเพื่อนร่วมงานวิชาการ

คณะไม่เข้าใจความรับผิดชอบมากมายซึ่งบรรณารักษ์ดำเนินการอยู่ ในขณะที่คณะรับผิดชอบนักศึกษาจำนวนมากในลักษณะเดียวนั้น บรรณารักษ์จำเป็นจะต้องให้บริการโดยต้องติดต่อกับคณาจารย์และนักศึกษาเป็นจำนวนมากกว่าในหลายลักษณะ

คณะมักจะเกิดความไม่สมหวังเสมอเมื่อไม่มีวารสารหรือสิ่งพิมพ์ใหม่ ๆ สำหรับโครงการวิจัยและการสอน

บรรณารักษ์มีแนวโน้มสนใจเรื่องความไม่สมหวังที่ไม่ได้รับการยอมรับจากคณะในเรื่องประสบการณ์และความชำนาญงานของเขา

---

*วิลัย อัคคอิชยา บรรณารักษ์ชำนาญการ 7 งานวิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการหนังสือภาษาต่างประเทศ ฝ่ายวิเคราะห์ทรัพยากรห้องสมุดและทำบัตรรายการ และผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างคณะกับบรรณารักษ์นั้น เป็นไปได้ยากลำบากยิ่ง เพราะมีการหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงอย่างมากในเรื่องบุคลากร ซึ่งมักจะประสบกันอยู่เสมอในสถาบันการศึกษา

แม้ว่าข้าพเจ้าจะได้ระบายสีภาพที่ค่อนข้างจะซึมเศร้าสำหรับความสัมพันธ์ระหว่างห้องสมุดกับคณะก็ตาม แต่นั่นก็ไม่ใช่เหตุผลหรือข้อสนับสนุน เพราะแท้จริงแล้วก็คือเวลาซึ่งเหมาะสมที่จะสนับสนุนความสัมพันธ์ในการร่วมงานระหว่างคณะกับบรรณารักษ์ เพื่อจุดมุ่งหมายในการพัฒนาหลักสูตรนั่นเอง

ความเห็นของข้าพเจ้าในเรื่องการพัฒนาหลักสูตร อาจจะแตกต่างไปจากที่ท่านเคยได้ยินได้ฟังมาบ้างเล็กน้อย ข้าพเจ้ามองเห็นการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษาประสบความสำเร็จน้อยมากจริง ๆ และยังมีแนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตรสำหรับบทบาท "ตามผู้นำ" ด้วยหลักสูตรใหม่หลาย ๆ หลักสูตรได้รับการปรับปรุงมาจากระบบเก่าซึ่งเปรียบเสมือนกับเหล้าเก่าในขวดใหม่ที่จะสร้างความงุนงงให้กับคณาจารย์และนักศึกษาเท่านั้น การดัดแปลงจากระบบ Quarter มาเป็นระบบ Semester การรับเกรดผ่าน-ตก และการแพร่หลายของระบบ Plusminus Grading บางครั้งแผ่ไปทั่วทั้งสหรัฐอเมริกา เมื่อวิทยาเขตหนึ่งพยายามที่จะตามอย่างวิทยาเขตอื่น

อย่างไรก็ตามปัจจุบันนี้ มีการเปลี่ยนแปลงการศึกษาระดับอุดมศึกษาใน 2 ขอบเขตด้วยกัน ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาหลักสูตรและการทำงานร่วมกันระหว่างคณาจารย์กับบรรณารักษ์เพื่อที่จะสามารถมีอิทธิพลกำหนดทิศทางที่ถูกต้องในการพัฒนาหลักสูตร

ขอบเขตแรกของการพัฒนาหลักสูตรอยู่ภายใต้หัวข้อการประเมินผลการศึกษา ผู้ร่างกฎหมายของรัฐและคณะกรรมการบริหารของสถาบันการศึกษาเอกชน พบว่า การประเมินผลการศึกษาเป็นคุณประโยชน์ที่เป็นวิเทโศบายในการอธิบายเหตุผลที่จะลงทุนเป็นจำนวนมากสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษา นั่นคือ นักศึกษาได้เรียนรู้อะไรบ้างสำหรับเงินดอลล่าร์ที่เขาได้ลงทุนไปในการศึกษาของเขา รัฐบางรัฐ เช่น เทนเนสซีเป็นผู้นำในการเคลื่อนไหวนี้ ในขณะที่รัฐอื่น ๆ รวมทั้งโคโลราโดได้ผ่านกฎหมายซึ่งมีผลบังคับใช้ในกระบวนการประเมินผลการศึกษาเรียบร้อยแล้ว

ทำอย่างไรจึงจะวัดทักษะทางการศึกษาที่เพิ่มขึ้นของแต่ละคนได้ ? คำตอบอาจจะไม่มีหรืออาจจะมีคำตอบมากมายสำหรับคำถามนี้ และรัฐส่วนมากจะมอบภาระวิธีการประเมินผลการศึกษาให้สถาบันการศึกษาต่าง ๆ รับผิดชอบกันเอง ข้าพเจ้าเชื่อว่าทักษะทางด้านห้องสมุดควรจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในระบบการประเมินผลการศึกษาใด ๆ ก็ตาม

ด้วยเหตุที่มีนักศึกษาเป็นจำนวนน้อยมากที่จะเข้าเรียนในวิทยาลัยพร้อมกับทักษะในเรื่อง Information Literacy วิทยาลัย และมหาวิทยาลัยจึงควรจะเน้นการพัฒนาทักษะดังกล่าว ประสบการณ์ของข้าพเจ้าในกระบวนวิชาวรรณกรรมเคมีชี้ให้เห็นว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีทักษะในเรื่องห้องสมุดต่ำมาก บรรณารักษ์และคณาจารย์จึงจำเป็นจะต้องแสวงหาความร่วมมือกันเพื่อที่จะเป็นแบบ

สำหรับการพัฒนาหลักสูตรและผลการประเมินการศึกษาด้วยปัจจัยเกี่ยวกับทักษะทางด้านสารนิเทศ แม้ว่าวิธีการประเมินนี้ คือ ข้อสอบมาตรฐานในปลายปี 2 หรือปี 4 ก็ตาม Information Literacy ควรจะต้องมีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับเรื่องนี้

ขอบเขตประการที่สองของการพัฒนาหลักสูตรก็คือ เนื้อหาของหลักสูตรแกนหรือพื้นฐานการศึกษาทั่วไป วิทยาลัยทางด้านศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์มีหลักสูตรแกนที่ปูพื้นฐานการศึกษาอย่างกว้าง ๆ เพื่อให้เป็นหลักสำคัญของทักษะการศึกษาตลอดชีพ ความคิดนี้ถูกขยายกว้างออกไปในระดับสถาบันที่ซึ่งนักศึกษาแต่ละคนไม่ว่าจะศึกษาในวิทยาลัยใดหรือเลือกวิชาเอกวิชาใดจะต้องผ่านการเรียน 30-50 ชั่วโมง สำหรับข้อกำหนดเกี่ยวกับการศึกษาทั่วไปวิชาบังคับคือภาษาอังกฤษ วาทศิลป์ และคณิตศาสตร์ เป็นปัจจัยร่วมของข้อกำหนดหลักสูตรแกนใหม่นี้

กระบวนวิชาในหลักสูตรแกนนี้มีเป้าหมายอย่างน้อย 2 ประการ คือ ให้สิ่งสำคัญเพื่อให้รู้จักการคิดวิจารณ์ และเพื่อประสานภูมิหลังการศึกษาที่ต่าง ๆ กัน ทักษะ Information Literacy มีความจำเป็นอย่างมากสำหรับเป้าหมายทั้ง 2 ประการ ห้องสมุดควรจะเป็นห้องเรียนสำหรับกระบวนวิชาหลักสูตรแกนนี้

ข้าพเจ้ามองเห็นทางเป็นไปได้สองทางสำหรับความร่วมมือระหว่างห้องสมุดกับคณะในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรแกน ประการแรกคือ กระบวนวิชาทั่วไปในระดับชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ในเรื่องทักษะพื้นฐานทางด้านบรรณารักษศาสตร์นั้นจะเป็นการดีถ้าให้บรรณารักษ์สอนในห้องสมุด และควรจะได้มีการพิจารณาเรื่องทรัพยากรบุคคลของห้องสมุด ซึ่งมีหน้าที่จะต้องสอนนักศึกษาเป็นจำนวนมากด้วยการสอนแบบเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-paced) หรือการสอนที่อาศัยโสตทัศนูปกรณ์หรือคอมพิวเตอร์ช่วยสอนควรจะได้รับการพิจารณาแทนที่การสอนแบบบรรยายตามที่เคยปฏิบัติกันมา

ประการที่สอง กระบวนวิชาระดับชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ซึ่งสอนในแนวแคบเฉพาะเจาะจงนั้น วิชาวรรณกรรมเคมีที่ CU-Denver เป็นตัวอย่างที่ใกล้เคียงกันในลักษณะนี้ ข้าพเจ้ามีความเชื่ออย่างมากกว่าวิธีการสอนที่ดีที่สุดสำหรับกระบวนวิชาประเภทนี้ก็คือ การร่วมงานระหว่างบรรณารักษ์และคณาจารย์ จากประสบการณ์ของข้าพเจ้า การสอนกระบวนวิชาในลักษณะเช่นนี้เป็นรางวัลสำหรับนักศึกษา และเป็นการท้าทายสำหรับผู้สอน ข้าพเจ้าได้รับฟังคำชมเชยที่น่าพึงพอใจอย่างมากจากบัณฑิตเคมีเกี่ยวกับวิชาวรรณกรรมวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นส่วนประกอบการศึกษามากกว่าวิชาอื่นใดทั้งหมดที่ข้าพเจ้าได้สอนมา บัณฑิตตระหนักได้ทันทีถึงความสำคัญของทักษะ Information Literacy โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่มีต่อการฝึกงานวิชาชีพของเขา

ดังเช่นที่ข้าพเจ้าได้วาดภาพไว้ ถ้าหากทักษะสารนิเทศมีความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรและถ้าเป็นดังเช่นที่ข้าพเจ้าเชื่อ การร่วมงานอย่างแข็งขันระหว่างห้องสมุดและคณะจะเป็นทางที่ดีที่สุดในการพัฒนาหลักสูตรอย่างถูกต้องเหมาะสมและประสบผลสำเร็จ ถ้าถามว่าจะปรับปรุงการร่วมงานระหว่างห้องสมุดและคณะได้อย่างไร ข้าพเจ้าขอเสนอแนะวิธีการดังต่อไปนี้

ความพยายามควรมุ่งตรงไปที่การเพิ่มการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างบรรณารักษ์กับคณาจารย์ ควรจะมีอาจารย์อย่างน้อย 1 คน ในแต่ละคณะ ซึ่งตระหนักถึงความสำคัญของทักษะ Information Literacy นี้

คณะหลายคณะได้รับการรับรองวิทยฐานะโดยสมาคมและองค์การของประเทศ เช่น สมาคมเคมีอเมริกา (American Chemical Society) สำหรับคณะที่เปิดสอนสาขาวิชาเคมี บรรณารักษ์ควรจะศึกษาและมีความรู้อย่างดีในเรื่องทักษะด้านห้องสมุด ซึ่งหน่วยงานที่รับรองวิทยฐานะเสนอแนะหรือต้องการ เพื่อที่จะให้ความร่วมมืออันดีระหว่างห้องสมุดกับภาควิชาเป็นไปได้ง่ายหรือสะดวกขึ้น

บรรณารักษ์และคณาจารย์ควรทำงานเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาหลักสูตร การถกเถียงกันในคณะ เกี่ยวกับเรื่องการประเมินผลการศึกษาและข้อกำหนดของหลักสูตรแกนจะช่วยส่งเสริมโอกาสที่ดียิ่งสำหรับการผสมผสานทักษะของห้องสมุดและคณะในการพัฒนาหลักสูตร

ผู้บริหารและผู้อำนวยการจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของทักษะ Information Literacy ซึ่งประยุกต์ใช้สำหรับการพัฒนาหลักสูตร บุคลากรห้องสมุดจะต้องเต็มใจที่จะบริการคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร และสนับสนุนความเห็นของเขาเหล่านั้น

ห้องสมุดและภาควิชาควรเสาะแสวงหาวิธีการเข้าถึงวรรณกรรมเคมี แม้ว่าจะมีขอบเขตจำกัดด้านทรัพยากรห้องสมุดและภาระงานประจำที่มากมายก็ตาม เพราะสิ่งเหล่านั้นมีผลกระทบต่อการพัฒนาหลักสูตร

บรรณารักษ์และคณะควรเสาะแสวงหาโอกาสในการสอนกระบวนวิชาเกี่ยวกับ Information Literacy ร่วมกันเป็นทีม

ในการเสนอบทความครั้งนี้ ข้าพเจ้าเสนอภาพพจน์ที่ค่อนข้างจะเป็นการมองในแง่ร้ายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างห้องสมุดและคณะในปัจจุบัน แต่ที่สำคัญยิ่งกว่านั้นก็คือ ข้าพเจ้าได้พยายามที่จะชี้ให้เห็นธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอของการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา และโอกาสที่การร่วมงานระหว่างห้องสมุดกับคณะจะช่วยชี้แนวทางในการพัฒนาดังกล่าว ความร่วมมือกันทำงานระหว่างห้องสมุดและคณะกำลังรอการสำรวจต่อไป

ข้าพเจ้าขอขอบคุณอย่างจริงใจต่อบรรณารักษ์ 3 ท่าน ผู้ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากต่อความเห็นของข้าพเจ้าในเรื่องเกี่ยวกับ Information Literacy และการร่วมทำงานระหว่างคณะกับห้องสมุด คือ Patricia Breivik ผู้อำนวยการของ Auraria Library มหาวิทยาลัยโคโลราโดที่เดนเวอร์ (University of Colorodo at Denver) Betsy Porter บรรณารักษ์ด้านวิทยาศาสตร์ที่ Auraria Library และ Beth Warner บรรณารักษ์ด้านวิทยาศาสตร์คนก่อนของ Auraria Library ซึ่งปัจจุบันเป็นบรรณารักษ์ที่มหาวิทยาลัยแห่งรัฐลุยเซียน่า (Louisiana State University)

แปลจาก

Lanning, John A. "The Library-Faculty Partnership in Curriculum Development." College & Research Libraries News 49 (January 1988): 7-10.